

Als men denkt dat prof. Schilder dus geprezen wordt door dr. Berkhof, dan vergist men zich niet weinig. Want, zoo zegt dr. Berkhof: „In zijn denken immers werd duidelijk, in welke richting men bezig was zich te bewegen, de richting van het exclusivisme, van de sekte, van de geheimleer". Daar is geen woord Spaansch bij!

En wat die crisis betreft lezen we dit: „Op de Gereformeerde Kerken (de „synodalen") heeft deze crisis o.l. een gunstige invloed gehad. Men is daar geschrokken van veel wat tot voor kort als normatief gold. Het typisch neo-calvinistische gehalte is sterk gedaald. De sfeer wordt minder intellectueel en wettisch, milder en meer open naar buiten toe. De (nog steeds gehandhaafde) antithese-leer vindt een complement in een aangroeiende evangelische drang, en in een grote belangstelling voor de oecumenische beweging. Er komt langzaam maar zeker ruimte voor een nieuwe ontwikkeling".

Dr. Berkhof constateert dus met zooveel woorden het ook door ons geconstateerde feit, dat het onder de „synodalen" meer en meer gewoonte gaat worden om b.v. de belijdenis te relativiseren, en dus degenen die de belijdenis als BELLIDENIS willen gehanteerd zien als „absolutisten" te kwalificeren, tot in studenten-vereenigingen toe.

Maracalibo (Venezuela).

Drs J. M. ZINKSTOK.

Nieuw Zondagsschoolrooster voor Zondagsscholen op Gereformeerden Grondslag voor het jaar 1950, 12e Jaargang. Uitgeversbureau en Kerkboekhandel J. H. Vlaanderen Oldenzaal, 1e Oosterparkstraat 212, Amsterdam-Oost.

Gaarne vestigen we de aandacht van belanghebbenden op bovenstaande uitgave. Voor elken Zondag is een „briefje" samengesteld, waarop staat aangegeven welke „geschiedenis" verteld wordt; daaronder volgt de te leeren palem; terwijl bovendien nog een zorgvuldig gekozen tekst werd afgedrukt. Men kan de „briefjes" voor het gehele jaar op losse vellen of in een handig boekje samengebonden, verkrijgen. 'k Geef, dat deze boekjes ook goed bruikbaar zijn voor die gezinnen, waar de „huiscatechisatie" in eere is. Kinderen zullen het fijn vinden zoo'n boekje te bezitten. Bovendien zijn ze voor de repetitie zeer nuttig. De prijs per vel of per boekje is 10 cent. C. V.

GEZINSLEVEN

Aangaande mij en mijn huis

„Mijn zoon, hoor, en verlaat niet!"

Wat een vreugd voor vader en moeder hun kindertjes om zich heen te hebben, den heelen dag. Zeker, het is ook wel eens lastig. Want ze laten moeder nauwelijks een oogenblik met rust. Zoolang het kleintje nog in de wieg ligt, gaat het nog. Als die maar geregeld zijn voeding krijgt, geeft het haar niet veel werk. Maar als het begint te loopen, is haar rust over en heeft ze het altijd in de gaten te houden. En zijn ze zoover gevorderd, dat ze den weg naar buiten kunnen vinden — dan is het nog meer oppassen; en ze slaakt een zucht van verlichting, als ze allemaal in hun bedje rustig liggen te slapen: „Hé, nu kan ik toch eindelijk eens rustig gaan zitten!"

Maar toch is het fijn, hun kleintjes met al hun vreugden en vragen, hun liedjes en tranen, steeds in hun nabijheid te weten. Het wordt al minder, als de eerste naar school gaat en de moeder haar kleinen schat elken morgen ziet weggaan, en het in handen moet geven van een vreemde. Ze kan het haast niet hebben, dat haar kind het niet erg vindt, ja, zelfs graag naar school gaat, en de juf zoo lief vindt en zich vele vriendjes maakt, en moeder eigenlijk maar op de tweede plaats komt. En dat ook al de tweede, die de verhalen over school met open mond aanhoort, er naar begint te verlangen met den oudste mee te mogen gaan.

Ja, ze heeft de kinderen nog, maar ze voelt den band reeds losser worden, ze voelt het aankomen, wat eenmaal, veel te gauw, werkelijkheid zal worden, dat de kinderen straks vader en moeder niet meer noodig hebben en in den vollen zin van het woord hen gaan verlaten. Dan gaan ze de wijde wereld in, onder de vleugelen van vader en moeder vandaan, om op eigen beenen te staan en eigen wegen te gaan.

Dat is het oogenblik, waarop vader nog eens zijn kind tot zich roept, al de liefde van zijn hart voor zijn groot geworden kind, zelf haast man geworden, al zijn zorgen en wenschen neerlegt in dat ééne:

„Mijn zoon, hoor de tucht uws vaders en verlaat de leer uwer moeder niet!"

De vader heeft zijn plicht gedaan; zij het met veel tekortkomingen; met veel gebreken. Hij heeft steeds getracht zijn opgroeiend kind de ware wijsheid, de levenswijsheid te leeren, waarvan de vroege des Heeren het beginsel is; en welke dus niet bestaan kan, noch verkregen kan worden, zonder den Heere te vreezen: dat is het eerste, het beginsel, de wortel der echte wijsheid. Alles wat de vader gedaan heeft: zijn spreken, zijn voorbeeld, zijn bestraffen, zijn gebed, om

zijn jongen die echte wijsheid te leeren, wordt hier samengevat in dat ééne woord: de tucht des vaders.

Maar evengoed heeft de moeder aan haar kind gearbeitet: als ze dat kind boeide door haar vertelling, met hem zong, of bad; waarschuwend haar vinger omhoog hield, als het kwaad deed; of het goedkeurend toeknikte, als het gehoorzaam was; als zij het zijn versje of vragen overhoorde en het de moeilijkheden trachtte uit te leggen; als zij bezig was in zijn opstandigheid het tot zwijgen te brengen; of het in zijn verdriet te troosten en zoo in al de levensomstandigheden, van dat het een klein kind was tot het bijna volwassen was, het den rechten weg, welke is naar het Woord des Heeren, heeft gewezen; dat alles wordt hier samengevat in dat ééne: de leer der moeder.

En gelukkig, gezegend is de vader, die dat doen kan; die niet van noode heeft tegen zijn zoon een lange, ernstige zedepreek af te steken, nu deze gereed staat het ouderlijk huis voorgoed te verlaten; bang, dat hij op dat oogenblik nog iets vergeten zal, dat zijn zoon toch zoo heel erg noodig had te weten; bang misschien, omdat hij hem voor dingen moet waarschuwen, waaraan de vader zichzelf schuldig weet; gelukkig de vader, die er zeker van is, dat zijn vrouw, de moeder zijner kinderen, aan dezen hetzelfde spoor gegeven heeft en hun in hetzelfde spoor is voorgedaan, als hetwelk hij naar het Woord van God kent als het ééne rechte; die er zich geen oogenblik bezorgd over heeft neeven te maken, of zijn vrouw hem, zij het ook in het verborgen, bij de opvoeding der kinderen tegenwerkte; die volkomen gerust zijn kinderen aan de zorgen der moeder overliet, als hij niet thuis kan zijn; en daarom, zonder daarna curieuselijk een onderzoek in te stellen, gerust kan zeggen: „Verlaat de leer uwer moeder niet!"

Hoe gerust kunnen zoo'n vader en zoo'n moeder hun volwassen kind laten gaan, niet bouwend op eigen werk, maar zich verlatend op de beloften des Heeren: hun arbeid aan het kind verriicht in den Heere, zal niet ijdel zijn; hoe kunnen zij, met vrijmoedigheid, voor hun kind blijven bidden en pleiten.

Maar ook omgekeerd, hoe diep-schuldig staat de vader, die niet met een eerlijk hart zeggen kan: „Mijn zoon, hoor de tucht uws vaders!", omdat hij verzuimd heeft die ware tucht aan zijn kind te oefenen en nu hem in een schip zonder roer zeewaarts ziet gaan; hoe zal ook een vader in zoo'n gewichtig oogenblik diep gevoelen de zonde zijner jeugd, toen hij tegen alle waarschuwingen in zich tot vrouw nam één van de dochteren dezer wereld; en nu niet zeggen kan: „verlaat de leer uwer moeder niet!", maar feitelijk zou moeten zeggen: „Mijn zoon, verlaat de leer uwer moeder!"

En eindelijk: hoe rijk is die zoon, die dochter, die, laat het zijn zonder eenig kapitaal, zoo het leven in mogen gaan, met als laatste afscheidsgroet: „Mijn kind, hoor de tucht uws vaders en verlaat de leer uwer moeder niet!"

HUISMAN.

GRONINGER Brieven

Amice frater.

Willen wij de teekenen van onzen tijd verstaan, dan moeten wij de historie kennen. Niet een wijsbegeerte der historie, waarin zij ten behoeve van het ongelooft op de eene of andere wijze verworpen wordt, maar de geschiedenis met haar werkelijke feiten zelf, en die kunnen wij alleen verstaan, als wij weten, wie de mensch is, zooals hij werd door den zondeval, want de tijden mogen veranderen en de eene eeuw in veel verschillen van de andere, de mensch, die, naar Gods raad, de historie maakt, blijft dezelfde. En daarom is de geschiedenis der menschheid alleen te verstaan, als wij haar plaatsen in het volle licht der Schrift.

Daarom ben ik zoo blij, dat prof. Holwerda thans in onze „Reformatie" zijn studie geeft over „De Kerk in het eindgericht" en op het gebeuren in onzen tijd het licht doet vallen van het boek der Openbaring van Johannes.

Als in de Openbaring gesproken wordt van het beest, uit de zee opkomend, wordt steeds gedoeld op de wereldmacht, het wereldrijk. In hoofdstuk 13 wordt gezegd, dat een der hoofden tot den dood toe wordt gewond, maar tot groote verwondering der aarde geneest die wond.

Het Romeinsche wereldrijk is ten-ondergegaan en daar komen dan een groot aantal zelfstandige staten. Maar wij zien het thans voor ons: na de verschillende mislukkingen om zulke wereldmacht, steeds na geweldige revoluties, weer op te richten, drijft nu alles in het leven naar het wereldrijk van den antichrist. Het laatste.

Het is nu merkwaardig, dat al langzamerhand al de trekken van het heidensche wereldrijk terug keeren. Het is wel reeds een kwart eeuw geleden, dat Chesterton er op wees, hoe het stadion ter wille van de sport de heidensche arena van het wereldrijk weer vertegenwoordigt. Van die arena zijn de ruïnes nog aanwezig. Het moderne stadion lijkt er precies op. En de verafgoding van de lichaamskracht is er ook ten volle weer.

Om brood en spelen roept weer de massa en het wereldrijk wil daaraan voldoen.

Voor het theater van het oude wereldrijk is er thans

de bioscoop met haar geweldige verleiding, evenals toen, ook voor de jeugd der kerk.

De Revolutie van 1789 eindigde in de poging van Napoleon om het wereldrijk weer op te richten.

De revoluties in onze eeuw loopen op gelijke pogingen uit en thans zijn er slechts twee wereldmachten meer, die dreigend tegenover elkander staan.

De man, die het wereldrijk beheerscht, liet zich in den ouden dag als een god aanbidden. Hij eischt of hem wordt opgedrongen goddelijke eer.

Precies hetzelfde lezen wij van Napoleon, die zei: den keizer te eeren is God te dienen.

Ook Hitler werd goddelijke eer toegebracht.

En in zeer sterke mate is dit, naar ons bericht wordt, het geval met den Russischen dictator Stalin.

Men ziet het ook in de vereering, die den revolutionairen machthebber na zijn dood wordt toegebracht.

Met het lijk van een Dimitroff doet men hetzelfde als met dat van Lenin. Het wordt gebalsemd, geplaatst in een geweldig mausoleum, en jaarlijks trekken de scharen er langs heen met afgodisch vertoon.

Ook Rome's eerste keizer Augustus, die als een god werd vereerd en als verlosser geprezen, kreeg zulk een prachtig eeregraf. Men zegt, dat er thans een bioscoop boven op is geplaatst.

Het gaat in het politieke leven in het revolutionaire rijk, dat wereldrijk wil worden, ook weer net als in het paganistisch imperium.

Dicht bij den troon van den tyran was geen mensch zijn leven zeker. Een net van intrige omringde den wereldtroon en er was een gedurige strijd tusschen de begeerten naar den glans der wereldmacht.

Daarom kan gezegd, dat de revolutie haar eigen kinderen verslindt.

Wij hoorden nu weer van het proces van een Bulgarschen minister, eens hoog verheven, nu opgehangen. Processen, die als twee druppelen waters gelijken op die, waarin Stalin zijn mededingers om hals bracht.

In de Fransche revolutie was het niet anders.

Saint Beuve geeft er van een treffende teekening in het lot dat den journalist dier revolutie, Camille Desmoulin, trof.

Deze werd door Robespierre naar de guillotine gesleept, omdat hij in zijn „Vieux Cordelier" op eenige matiging in de terreur had aangedrongen.

Desmoulin stierf op het schavot den vijftien April 1794.

Zijn jonge vrouw, dus Saint Beuve, volgde hem acht dagen daarna, ook omgebracht.

Camille huwde 29 December 1790 met deze jonge Lucilla, die hij liefhad. Van de zestig personen, députés, journalisten, die het huwelijkscontract ondertekenden, waren er, toen Camille zijn „Vieux Cordelier" schreef, slechts twee vrienden meer over: Danton en Robespierre. Drie jaar later dus.

Zij waren gevlucht om hun leven te redden, of omgebracht op de guillotine.

Er waren bij het huwelijk vijf getuigen: Petion, Brissot, Sillery, Mercier en Robespierre.

Deze vijf getuigen zaten des avonds met het jonge paar aan een intiem diner.

Van die vijf brulloftsgasten ontkwam er maar één, Mercier, den gewelddadigen dood. De bruidegom en de bruid werden onthoofd. Even later volgde de vijfde: Robespierre.

Saint Beuve besluit zijn verhaal met deze woorden: de hyena was de schnapskool binnengedrongen en had, naar het instinct van zijn natuur, allen gesmoord.

Het beeld is niet geheel passend. Beter ware het als hij had geschreven: de wolven hadden elkander verscheurd.

Als men zich nu de namen in herinnering terugroept van de mannen der revolutie in Rusland in 1917, dan blijkt ons, dat er slechts één meer van over is: nl. Stalin.

En zoo gaat het steeds door achter het ijzeren gordijn.

Wat de mannen der naar het wereldrijk strevende revolutie vooral in gedurigen angst moet zetten — en die angst leidt tot de gruwelijkste wreedheid — is inzonderheid de z.g.n. zuivering, die telkens weer plaats heeft.

Montesquieu heeft zeker geen gelijk, als hij zegt, dat van den drieërlei staatsvorm, dien hij dan noemt, de kracht der democratie is de deugd en van de monarchie de eer. Maar wel, als hij zegt: en van de tyrannie de vrees.

De heerscher in het wereldrijk kan zonder die geweldige vrees, die hij wekt, niet leven. Vandaar dan ook dat vertoon van slavernij en wilde vereering, die men hem om strijd toebrengt. Allen beven bij het fronsen van zijn voorhoofd.

En om deze vrees gaande te houden heeft hij de telkens terugkerende zuivering nodig.

Maar zoo ging het precies in het oude wereldrijk, in Rome.

Daarvan vertelt ons Fustel de Coulanges in zijn bekende werk: „La cité antique".

De religie van het wereldrijk is inzonderheid de aanbidding van den staat en in dien staat van den heerscher.

Het nationaal socialisme nam al de trekken van een religie aan. Ook het communisme wil een religie zijn. Wie in het rijk der revolutie eenige veiligheid wil kennen moet den staat met zijn tyran aanbidden.

Zoo was het ook in het Romeinsche wereldrijk.